

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.03.2017, sen. zn. 29 NSČR 50/2015, ECLI:CZ:NS:2017:29.NSCR.50.2015.1

Číslo: 125/2018

Právní věta: Vyjde-li po pravomocném skončení insolvenčního řízení (poté, co soud vzal na vědomí splnění oddlužení dlužníkem) najevo, že v důsledku pochybení insolvenčního soudu nebylo s dlužníkovým věřitelem jednáno jako se „známým věřitelem“ dlužníka dle § 430 insolvenčního zákona, nejde o okolnost, jež by insolvenčnímu soudu bránila ve vydání usnesení, jímž dlužníka, který splnil řádně a včas všechny povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, osvobodí od placení zbytku dluhů (včetně dluhu, jenž odpovídá neuspokojené pohledávce takového „známého věřitele“).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.03.2017

Spisová značka: 29 NSCR 50/2015

Číslo rozhodnutí: 125

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvence, Osvobození od placení zbytku dluhů

Předpisy: § 413 IZ

§ 414 IZ

§ 430 IZ

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 2. 2015, sp. zn. KSPL 56 INS 15155/2012, KSPL 56 INS 15157/2012, 1 VSPH 2510/2014-B.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Usnesením ze dne 11. 11. 2014, č. j. KSPL 56 INS 15155/2012-B-14, KSPL 56 INS 15157/2012-B-4, rozhodl Krajský soud v Plzni (dále jen „insolvenční soud“), že dlužníci [J. K.) a S. K.] se osvobozují od placení pohledávek věřitelů zahrnutých do oddlužení v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny. K tomu dále určil, že osvobození se vztahuje také na věřitele, k jejichž pohledávkám se v insolvenčním řízení nepřihlíželo, a na věřitele, kteří své pohledávky do insolvenčního řízení nepřihlásili, ač tak měli učinit, jakož i na ručitele a jiné osoby, které měly vůči dlužníku pro tyto pohledávky právo postihu.

2. Insolvenční soud vyšel z toho, že:

[1] Insolvenční řízení byla zahájena k návrhu dlužníků z 19. 6. 2012.

[2] Usnesením ze dne 10. 7. 2012, spojil insolvenční soud insolvenční řízení vedená na majetek dlužníků ke společnému řízení, zjistil jejich úpadek a povolil jeho řešení oddlužením.

[3] Usnesením ze dne 17. 9. „2013“ (správně „2012“) schválil insolvenční soud oddlužení dlužníků plněním splátkového kalendáře.

[4] Usnesením ze dne 16. 10. 2014, vzal insolvenční soud na vědomí splnění oddlužení a zprostil insolvenčního správce funkce.

[5] Podáním doručeným insolvenčnímu soudu 5. 11. 2014, požádali dlužníci o osvobození od placení zbytku pohledávek (B-13).

[6] Podle zprávy insolvenčního správce ze dne 30. 9. 2014 byli v insolvenční řízení zcela uspokojeni všichni nezajištění věřitelé zahrnutí do splátkového kalendáře (B-11).

3. Na tomto základě insolvenční soud - vycházejí z ustanovení § 414 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) - dospěl k těmto závěrům:

[1] Dlužníci splnili schválené oddlužení řádně a včas (pohledávky přihlášených nezajištěných věřitelů byly plně uspokojeny) a insolvenční řízení skočilo tím, že insolvenční soud vzal na vědomí splnění oddlužení. Insolvenční soud pak nezjistil žádné okolnosti, jež by bránily vydání rozhodnutí o osvobození od placení pohledávek.

[2] Rozsah priznaného osvobození určil insolvenční soud v souladu s ustanoveními § 414 odst. 1 až 3 insolvenčního zákona ve shodě s tím, jak tato ustanovení vyložil Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. [29 Cdo 3509/2010](#), uveřejněný pod č. 63/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek [rozsudek je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupný i na webových stránkách Nejvyššího soudu]

4. K odvolání C. E. plc (dále též jen „věřitel C“) Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 3. 2. 2015, č. j. KSPL 56 INS 15155/2012, KSPL 56 INS 15157/2012, 1 VSPH 2510/2014-B-21, potvrdil usnesení insolvenčního soudu.

5. Odvolací soud „pro stručnost“ odkázal na skutková zjištění insolvenčního soudu, s tím, že mají potřebnou oporu v obsahu insolvenčního spisu a tento stav zůstal nezměněn i za odvolacího řízení. Na tomto skutkovém základě pak (cituje ustanovení § 414 insolvenčního zákona) dospěl po přezkoumání napadeného usnesení k následujícím závěrům:

[1] Z ustanovení § 414 insolvenčního zákona vyplývá, že osvobození dlužníka od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny, je pravidelně možné všude tam, kde dlužník splní řádně a včas všechny povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení (při oddlužení plněním splátkového kalendáře jde o povinnosti uvedené v § 412 insolvenčního zákona), tedy tam, kde ekonomický výsledek oddlužení je ten, že se nezajištěným věřitelům dostane plnění ve výši nejméně 30 % hodnoty jejich pohledávek (§ 395 odst. 1 písm. b/ insolvenčního zákona), eventuálně nejméně 50 % hodnoty jejich pohledávek v případě nižších splátek (§ 398 odst. 4 insolvenčního zákona), nedohodne-li se dlužník s nezajištěnými věřiteli na nižším plnění (§ 392 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona).

[2] Okolnost, že věřitel C přihlásil pohledávku do insolvenčního řízení (příhláškou ze dne 17. 10. 2014) [tedy poté, co insolvenční soud vydal (16.10. 2014) usnesení „o splnění oddlužení“, proti němuž není odvolání přípustné a jímž se insolvenční řízení končí (§ 413 insolvenčního

zákona)], nemá žádný vliv na správnost napadeného usnesení. To platí bez zřetele k tomu, že insolvenční soud nepostupoval vůči věřiteli C (podle § 430 insolvenčního zákona) jako vůči známému věřiteli se sídlem v členském státě Evropské unie.

[3] Jinak řečeno, dlužníkovi J. K., jenž řádně označil věřitele C jako svého nezajištěného věřitele „v návrhu na povolení oddlužení“ (správně „v insolvenčním návrhu spojeném s návrhem na povolení oddlužení“) a v seznamu svých závazků, nelze klást k tíži, že pohledávka věřitele C nebyla včas (v době schválení oddlužení nebo v době plnění splátkového kalendáře) přihlášená, zahrnuta do splátkového kalendáře a v oddlužení uspokojována.

[4] Přiznání osvobození od placení pohledávek v plném rozsahu dle § 414 insolvenčního zákona náleží též dlužníku, který nezpůsobil, že se jeho známý věřitel se sídlem v některém z členských států Evropské unie s výjimkou Dánska (§ 430 insolvenčního zákona) nemohl přihlásit do insolvenčního řízení.

[5] V dané věci to znamená, že dlužníci jsou osvobozeni též od placení pohledávky věřitele C, neboť nezpůsobili, že se nemohl včas přihlásit do insolvenčního řízení.

[6] Jelikož dlužníci řádně a včas splnili všechny své povinnosti při oddlužení plněním splátkového kalendáře (čímž splnili předpoklady pro přiznání osvobození) a v řízení nevyšly najevo žádné okolnosti, jež by tomu bránily (např. § 417 insolvenčního zákona), insolvenční soud nepochybil, když dlužníky osvobodil od placení pohledávek podle § 414 insolvenčního zákona.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

6. Proti usnesení odvolacího soudu podal věřitel C dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky procesního práva, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

7. Dovolatel namítá (poměřováno obsahem dovolání), že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (tedy, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 1 o. s. ř.), jenž vymezuje (ve smyslu § 241a odst. 3 o. s. ř.) následovně:

[1] Věřitel je zahraniční osobou a jako takový nebyl informován o insolvenčním řízení vedeném na majetek dlužníka (ve smyslu ustanovení § 430 insolvenčního zákona), ačkoli jej dlužník řádně označil v insolvenčním návrhu. Třicetidenní lhůta pro podání přihlášky pohledávky se tak na něj nevztahuje.

[2] Dovolatel přihlásil pohledávku dne 17. 10. 2014, tedy včas a řádně. Takto přihlášená pohledávka do dnešního dne nebyla přezkoumána, omítnuta, popřena, ani s ní nebylo jakkoli naloženo. Za těchto okolností řízení nemohlo být skončeno.

[3] Dne 16. 10. 2014 vydal insolvenční soud usnesení (č. j. KSPL 56 INS 15155/2012-B-12), jímž „vzal na vědomí oddlužení dlužníka“, které nabylo právní moci a proti němuž není možné podat odvolání (s výjimkou výroku o odměně insolvenčního správce).

[4] Dovolatel proto dne 10. 11. 2014 (ještě předtím, než usnesení o skončení insolvenčního řízení nabylo právní moci) požádal o dodatečné přezkoumání své přihlášky. Insolvenční soud však počkal, dokud usnesení nenabude právní moci, a poté dovolateli odpověděl, že přihlášku

nelze přezkoumat, protože řízení je již pravomocně

[5] Insolvenční soud pochybil, když dovolatele, jako známého věřitele se sídlem v některé ze zemí Evropské unie kromě Dánska (v Irsku) neuvědomil (zasláním usnesení) o zahájení insolvenčního řízení jakož i tím, že ignoroval včasnou přihlášku dovolatele (nepřezkoumal ji, ani s ní nijak nenaložil) a následně skočil insolvenční řízení, aniž došlo k uspokojení dovolatele.

[6] Argumentace obou soudů „je zcela mimo právní rámec“ a „naprosto ignoruje“ povinnosti, které insolvenčnímu soudu (potažmo insolvenčnímu správci) ukládá insolvenční zákon.

[7] S přihlédnutím k ustanovení § 430 insolvenčního zákona platí, že známými věřiteli dlužníka jsou osoby, o nichž insolvenční soud ví již v době rozhodnutí o úpadku, případně, o jejichž existenci se dozví (jakkoliv) kdykoliv později v dalším průběhu insolvenčního řízení. Jelikož nemůže být přičítáno k tíži daného věřitele, že dlužník nesplnil povinnost předložit seznam závazků insolvenčnímu soudu nebo insolvenčnímu správci (vůbec nebo neúplně), stává se známým věřitelem, jakmile svou existenci sám oznámí insolvenčnímu soudu přihláškou pohledávky. Takovou přihlášku nelze považovat za opožděnou a je nutné ji v insolvenčním řízení dodatečně přezkoumat a uspokojit (je-li oprávněná), bez ohledu na fázi insolvenčního řízení, ve které je uplatněna.

[8] Z výše uvedeného vyplývá, že dovolatel byl známým věřitelem dlužníka ve smyslu § 430 insolvenčního zákona (dlužník sám jej jako svého věřitele uvedl v insolvenčním návrhu). Insolvenční přihláška byla podána dne 17. 10. 2014 (před pravomocným ukončením insolvenčního řízení), tedy z hlediska ustanovení § 430 insolvenčního zákona včas a řádně.

[9] Insolvenční zákon klade na věřitele extrémně vysoké nároky ohledně uplatnění zásady *vigilantibus iura*, když je *de facto* nutí pravidelně aktivně vyhledávat všechny své dlužníky a kontrolovat, zda proti nim náhodou nebylo zahájeno insolvenční řízení, jehož lhůty jsou povinni dodržovat pod sankcí ztráty vymožitelnosti pohledávky její „proměnou“ v naturální obligaci. Ustanovení § 430 insolvenčního zákona tyto nároky snižuje ve prospěch věřitele, který je zahraniční osobou a jako takový má omezené možnosti vyhledávání informací o dlužníkovi v evidenčních systémech jeho rodné země. Tuto ochranu (prakticky jedinou, kterou zahraniční věřitel v rámci insolvenčního řízení má) nelze obcházet tím, že soud nebude svévolně „dlužníka“ (správně „známého věřitele“) informovat o zahájení insolvenčního řízení na majetek dlužníka (ač mu toto zákon výslovně ukládá). Takové jednání, respektive opomenutí insolvenčního soudu je podle dovolatele porušením základních práv věřitele a jako takové je nelze akceptovat.

III.

Přípustnost dovolání

8. S přihlédnutím k době vydání napadeného rozhodnutí je pro dovolací řízení rozhodný občanský soudní řád ve znění účinném od 1. 1. 2014 (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2014, sen. zn. [29 NSČR 45/2014](#), uveřejněné pod č. 80/2014 Sb. rozh. obč.).

9. Dovolání v dané věci je přípustné podle § 237 o. s. ř. pro posouzení procesní otázky dovoláním předestřené a dovolacím soudem dosud nezodpovězené.

IV.

Důvodnost dovolání

10. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst.

3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

11. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

12. Podle ustanovení § 413 insolvenčního zákona splnění oddlužení vezme insolvenční soud na vědomí rozhodnutím, proti němuž není odvolání přípustné; právní mocí tohoto rozhodnutí insolvenční řízení končí. Současně insolvenční soud rozhodne o odměně insolvenčního správce a jeho nákladech a zproští insolvenčního správce jeho funkce.

13. Dle ustanovení § 414 odst. 1 insolvenčního zákona, jestliže dlužník splní řádně a včas všechny povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, vydá insolvenční soud usnesení, jímž dlužníka osvobodí od placení pohledávek, zahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny. Učiní tak jen na návrh dlužníka.

14. Judikatura Nejvyššího soudu je ve vztahu k tzv. známému věřiteli dlužníka ve smyslu § 430 insolvenčního zákona ustálena v následujících závěrech:

[1] Známemu věřiteli ve smyslu ustanovení § 430 insolvenčního zákona začíná běžet lhůta k podání přihlášky až ode dne, kdy mu výzva k podávání přihlášek bude doručena (v souladu s ustanovením § 74 odst. 2 insolvenčního zákona) zvláště [usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 9. 2008, sen. zn. [29 NSČR 4/2008](#), uveřejněné pod č. 25/2009 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 25/2009“)].

[2] Ustanovení § 430 insolvenčního zákona ukládá insolvenčnímu soudu povinnost vyrozumět o zahájení insolvenčního řízení a o vydání rozhodnutí o úpadku a doručit zvláště i výzvu k podávání přihlášek pohledávek jen vůči známým věřitelům z jiných členských států Evropské unie s výjimkou Dánska; ve vztahu ke „známým věřitelům z České republiky“ a k „neznámým věřitelům z členských států Evropské unie s výjimkou Dánska“ insolvenční soud takovou povinnost nemá [usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2011, sen. zn. [29 NSČR 21/2009](#), uveřejněné pod č. 150/2011 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 150/2011“)].

[3] Úprava obsažená v ustanovení § 430 insolvenčního zákona [ve shodě s článkem 40 nařízení Rady (ES) č. 1346/2000, ze dne 29. 5. 2000, o úpadkovém řízení (dále též jen „nařízení“), jehož česká verze byla uveřejněna ve Zvláštním vydání úředního věstníku EU (Kapitola 19, Svazek 01, str. 191-208) dne 20. 8. 2004] jen pro věřitele z jiných členských států Evropské Unie (a nikoliv pro věřitele tuzemské) není úpravou diskriminující, odporující ústavnímu pořádku České republiky; srov. R 25/2009, usnesení ze dne 26. 1. 2009, sp. zn. [I. ÚS 2536/08](#), jímž Ústavní soud odmítl ústavní stížnosti podanou proti R 25/2009 (jež je veřejnosti k dispozici na webových stránkách Ústavního soudu), usnesení ze dne 22. 10. 2009, sen. zn. [29 NSČR 27/2009](#), uveřejněné pod č. 63/2010 Sb. rozh. obč. a R 151/2011.

[4] Známým věřitelem dlužníka, který má své obvyklé místo pobytu, bydliště nebo sídlo v některém z členských států Evropské unie s výjimkou Dánska, je v insolvenčním řízení takový věřitel, o kterém by se insolvenční soud, případně předběžný správce nebo (od rozhodnutí o úpadku) insolvenční správce dlužníka dozvěděl při obvyklém chodu věci buď z listin, jež je dlužník povinen předložit insolvenčnímu soudu (typicky ze seznamu závazků ve smyslu ustanovení § 104 odst. 1 písm. b/ insolvenčního zákona) nebo z řádně vedeného účetnictví dlužníka anebo (typově u dlužníka, který nemá povinnost vést účetnictví) z jiných dlužníkem

řádně vedených záznamů o stavu jeho majetku a závazků (včetně korespondence). Dlužník, který (lhostejno, zda jde o podnikatele) nekoná s péčí řádného hospodáře a nevede řádné záznamy o stavu svého majetku a o svých závazcích nebo který nesplní řádně a včas povinnost předložit soudu seznam závazků nemá právo spoléhat na to, že věřitel (jenž by v propadné lhůtě určené k podání přihlášky do insolvenčního řízení byl jinak znám – při obvyklém chodu věcí – alespoň insolvenčnímu správci), přijde v důsledku dlužníkovy nedbalosti o možnost přihlásit pohledávku do insolvenčního řízení [usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2012, sen. zn. [29 NSČR 13/2010](#), uveřejněné pod č. 138/2012 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 138/2012“)].

[5] Věřitel dlužníka, který má své obvyklé místo pobytu, bydliště nebo sídlo v některém z členských států Evropské unie s výjimkou Dánska, o kterém však do uplynutí propadné lhůty určené v rozhodnutí o úpadku k podávání přihlášek do insolvenčního řízení nevyjde v insolvenčním řízení ničeho najevo ani z dlužníkem řádně vedeného účetnictví nebo jiných záznamů o majetku a závazcích dlužníka, s nimiž se insolvenční správce včas seznámil, ani jinak, není pro tuto dobu pokládán za známého věřitele dlužníka. Tím, že okolnosti rozhodné pro závěr, že jde o známého věřitele dlužníka, vyjdou při obvyklém (řádném) chodu věcí najevo později (po uplynutí propadné přihlašovací lhůty), není insolvenční správce ani insolvenční soud zbaven povinnosti postupovat ohledně takového věřitele ve smyslu ustanovení § 430 insolvenčního zákona, respektive ustanovení článku 40 nařízení (plnit vůči němu informační povinnost), zmeškaná lhůta k podání přihlášky se však takovému věřiteli nevrací (R 138/2012).

15. V daném případě není sporu o tom (i odvolací soud připouští), že s dovolatelem nebylo zacházeno jako se „známým věřitelem“ dlužníka dle § 430 insolvenčního zákona v důsledku nesprávného procesního postupu insolvenčního soudu.

16. Podstatné však je, že v době, kdy se dovolatel začal brát (přihláškou pohledávky) o svá práva v insolvenčním řízení, jímž bylo insolvenční řízení pravomocně skončeno (a přihláška pohledávky je bezcenná – nemůže vyvolat žádné právní účinky ve vztahu k „pokračování“ nebo „obnovení“ pravomocně skončeného řízení).

17. Stejně tak není pochyb o tom, že (podle skutkového stavu věci, z něž vyšel odvolací soud) to není dlužník, jemuž by bylo lze přičíst k tíži, že s dovolatelem nebylo zacházeno v průběhu insolvenčního řízení jako se „známým věřitelem“ dlužníka dle § 430 insolvenčního zákona.

18. Proto je přiléhavý také závěr odvolacího soudu, že tato okolnost, nemůže mít vliv na zkoumání předpokladů pro přiznání osvobození od placení zbytku dluhů dlužníku dle § 414 insolvenčního zákona.

19. Jinak řečeno, vyjde-li po pravomocném skončení insolvenčního řízení (poté, co soud vzal na vědomí splnění oddlužení dlužníkem) najevo, že v důsledku pochybení insolvenčního soudu nebylo s dlužníkovým věřitelem jednáno jako se „známým věřitelem“ dlužníka dle § 430 insolvenčního zákona, nejde o okolnost, jež by insolvenčnímu soudu bránila ve vydání usnesení, jímž dlužníka, který splnil řádně a včas všechny povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, osvobodí od placení zbytku dluhů (včetně dluhu, jenž odpovídá neuspokojené pohledávce takového „známého věřitele“).

20. Odpovědnost státu za škodu způsobenou „známému věřiteli“ porušením předpisů práva Evropské Unie, tím není dotčena.

21. Dovolání tudíž není důvodné.

22. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243d písm. a/ o. s. ř.).